

УДК 343.9.018

Михайло Ігоревич ФІАЛКА,
кандидат юридичних наук, доцент
(Харківський національний університет
внутрішніх справ)

КОНЦЕПЦІЯ СИГНАЛЬНИХ ЗЛОЧИНІВ ЯК СУЧАСНА ТЕОРІЯ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Постановка проблеми. Сучасний світ стрімко змінюється. У деякі моменти суспільство навіть не встигає адекватно оцінити ті рушійні процеси, які пронизують його життя. При цьому до сучасної спільноти дедалі частіше приходиться думка про те, що вона не може дати відповіді на ті проблемні питання, які постають перед нею. Зміни соціального та природного характеру накладають відбиток як на поведінку окремої людини, так і на шляхи розвитку цілих суспільств. Особливо небезпечним у цій атмосфері є те, що поряд з еволюційними процесами в межах існування суспільства активного розвитку набувають і процеси деструктивного характеру. Одним із цих бурхливих напрямків «розвитку» виступає таке явище, як злочинність.

Намагаючись протистояти викликам, які створює злочинність перед суспільством, кримінологи напрацьовують та розвивають низку новітніх наукових теорій, які мають на меті об'єктивно оцінити сучасне суспільство на предмет виникнення, існування та розвитку в ньому деструктивних явищ різного характеру, серед яких домінує становище має безпосередньо злочинність.

З одного боку, це в повному обсязі новітні погляди на злочинність та формування сучасних методик протидії або принаймні взяття таких форм поведінки під соціальний та державний контроль. З іншого – це вже давно наявні наукові погляди, які отримують нове життя в сучасних умовах. Так, наприклад, останніми роками дедалі більшої актуальності набуває теорія «кримінології місця» (*Criminology of Place*)¹, або, як її ще називають, «кримінологія вулиці», яка, у свою чергу, є сучасним поглядом і переосмисленням теорії географії і топографії злочинності.

Але, на нашу думку, враховуючи ті суттєві зміни в соціумі, які ми спостерігаємо сьогодні, обмежитись самим лише переформатуванням та пристосуванням до сучасних реалій уже наявних методик для реалізації

¹ Bannister Jon, O'Sullivan Anthony, Bates Ellie. Place and time in the Criminology of Place. *Theoretical Criminology*. 2019. № 23 (3). С. 315–332. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1362480617733726> (дата звернення: 22.02.2021).

ефективної протидії злочинності в суспільстві недостатньо. Тому в науковому середовищі дедалі більшої актуальності набувають та отримують більше уваги новітні погляди на оцінювання, аналіз та заходи протидії злочинності.

Однією з таких теорій виступає концепція сигнальних злочинів у суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Професори Мартін Іннес і Найджел Філдінг у 2002 році підготували звіт для поліції Суррея «Signal crimes and control signals: towards an evidence based conceptual framework for reassurance policing», в якому обґрунтували існування сигнальних злочинів і контрольних сигналів у суспільстві та їх значення для забезпечення безпеки цього суспільства на основі концептуальної доказової бази. Згодом концепція сигнальних злочинів набула розвитку в подальших наукових працях Мартіна Іннеса, який був визнаний кримінологічним співтовариством засновником цієї наукової теорії.

Мета статті – аналіз сутності концепції сигнальних злочинів як сучасної теорії кримінологічної науки, спрямованої на протидію злочинності в суспільстві.

Виклад основного матеріалу. Розгляд основного змісту цієї проблеми варто розпочати з невеликої історичної ремарки. Концепція сигнальних злочинів була розроблена й обґрунтована, як ми вже наголошували вище, професорами Мартіном Іннесом і Найджелом Філдінгом. При цьому Мартін Іннес є директором Науково-дослідного інституту поліції і Науково-дослідного інституту злочинності та безпеки Кардіфського університету. Зараз його дослідницькі інтереси пов'язано з боротьбою з тероризмом, впливом комунікаційних технологій з відкритим вихідним кодом на соціальну реакцію на злочинність та інноваціями в поліцейській діяльності. Тобто це доволі знаковий кримінолог-дослідник у науковому світі. З моменту підготовки вищезгаданого звіту і дотепер проблема сигнальних злочинів була висвітлена в низці наукових праць.

У 2004 році вийшла наукова стаття «Signal crimes and signal disorders: notes on deviance as communicative action» (сигнальні злочини і сигнальні розлади: нотатки про девіацію як комунікативну дію)¹, в якій Мартін Іннес викладає свій погляд на перспективу «сигнальних злочинів» у кримінологічній теорії та протидії злочинності. При цьому мотиваційною проблемою цієї публікації стала нагальна потреба розкрити взаємозв'язок між досвідом злочинності і безладу, який вона несе, та сприйняттям суспільством такого криміногенного ризику. Грунтуючись на символічній інтеракціоністській соціології та розвиваючи при цьому соціальне семіотичне розуміння сприйняття ризику, ця перспектива фокусується на процесах соціальних реакцій, люди самі інтерпретують і визначають загрози своїй безпеці. Мартін Іннес пропонує визнавати той факт, що людина для себе повинна самостійно інтерпретувати виникнення суспільно

¹ Innes Martin. Signal crimes and signal disorders: notes on deviance as communicative action. *British Sociological Journal*. 2004, № 55 (3). P. 335–355. URL: <https://o7upw7zlaa7pwl4ktsiivfvhde-jj2cvlaia66be-onlinelibrary-wiley.translate.google/doi/abs/10.1111/j.1468-4446.2004.00023.x> (дата звернення: 22.02.2021).

небезпечних інцидентів як певних «попереджувальних сигналів» про рівень вірогідного ризику. Такі сигнали мають форму сигнальних злочинів (сигнальних розладів) і є важливими з погляду того, як символічно конструюється соціальний простір.

Центральне місце в концепції сигнальних злочинів посідає монографія *Signal Crimes: Reactions To Crime And Social Control (Сигнальні злочини: реакції на злочинність і соціальний контроль)*¹, в якій Мартін Іннес, вивчаючи проблему сигнальних злочинів і спираючись на десятирічну програму польових досліджень та результати низки взаємопов'язаних емпіричних досліджень наголошує на тому, що основним змістом концепції «сигнального злочину» є наявність інциденту, який змінює спосіб мислення, почуттів та поведінки людини (особи) щодо своєї безпеки завдяки їх діям, які слугують сигналами про наявність більш широких ризиків та загроз.

Презентуючи новаторські погляди на соціальну реакцію на злочинність і те, як людина, громада, організація чи установа реагують на дії, які порушують закони та конвенції, демонструє нам, як і чому певні випадки функціонують, формуючи контури соціального порядку. Поширюючи реакцію на різноманітні проблеми в різному контексті, від впливу масштабних злочинів і безладу до тероризму та вбивств, а також впливу поліції та заходів соціального контролю, Signal Crimes досліджує, як виникає страх перед злочинністю.

Мартін Іннес задається запитанням: чому після фіксації наслідків кримінальних інцидентів, пов'язаних з убивством, деякі окремі випадки таких суспільно небезпечних і трагічних подій впливають на місцеві громади взагалі й окремих людей більше, ніж інші. Акцентуючи увагу безпосередньо на проблемі тероризму в сучасному суспільстві, він наголошує на тому, що заходи боротьби з тероризмом еволюціонували у відповідь на нові занепокоєння суспільства, та розглядає при цьому різні технології, які були сконфігуровані для забезпечення вирішення проблем соціальної боротьби зі злочинністю та безладом. Розглядаючи ці різноманітні проблеми та використовуючи низку історичних і сучасних джерел, дослідник доводить те, що індивідуальні та колективні реакції на проблемну поведінку мають відповідну будову й організацію. На його думку, якщо перспектива як техніка відображення об'ємних об'єктів на будь-якій поверхні є способом бачення, то перспектива сигналу про злочин надає людині новий набір «оптики» для того, щоб краще та ефективніше усвідомити наслідки злочинності, безладу й, відповідно, контролю за нею з боку держави та суспільства. Концепція сигнальних злочинів (Signal Crimes) доводить радикальне та складне розуміння того, як ми, тобто суспільство та його окремі представники, оцінюємо не лише злочин, а й те, як сприймаються такі проблемні та тривожні дії, а також яка реакція на них виникає.

Логічним продовженням розвитку концепції сигнальних злочинів стала публікація дослідника в 2018 році «*Signal crimes, social reactions, and the future of environmental criminology*» (сигнальні злочини, соціальні реакції і

¹ Innes Martin. Signal Crimes: Reactions To Crime And Social Control. Oxford University Press; Illustrated edition.

майбутнє екологічної кримінології)¹, в якій досліджуються приписи, пов'язані з перспективою сигнальних злочинів (SCP). У роботі ще раз було зафіксовано твердження, що сигнал – це те, що передає повідомлення аудиторії. Мислення в термінах сигналів і «сигналів» відкриває нові способи бачити злочинність, заворушення і соціальний контроль. Автор наголошує на тому, що це – ключ до одиниці аналізу, що ґрунтується на події, на відміну від вимірювання впливів в агрегованій формі. Виклавши концептуальний апарат SCP, автор переходить до стислого розгляду того, як SCP співвідноситься з більш усталеними кримінологічними межами для вивчення реакцій на злочини та їх наслідки. Наприкінці роботи головна увага приділяється способам зміни інформаційного середовища, що пов'язано з епохою «великих даних» і соціальних медіа, які змінюють соціально негативні інциденти, про що сигналізують суспільству.

Сутність цієї концепції та перспективи її існування (*Signal Crimes Perspective*) полягають у тому, що страх перед злочинністю і сприйняття людиною певного ризику, тобто ймовірності стати жертвою злочину, були пов'язані з певними злочинами, девіантною поведінкою іншої особи або залишковими ознаками цих дій. Реально злочин або інцидент «читаються» аудиторією як застережливий сигнал про те, що щось не так або чогось бракує, в результаті чого аудиторія може бути вмотивована вживати будь-яку форму захисних заходів.

Фундаментальний принцип концепції сигнальних злочинів полягає в тому, що люди інтерпретують і визначають конкретні злочинні прояви як індикатори діапазону небезпек, які існують у суспільному житті, і те, що потенційно може завдати їм удару.

Фактично, концепція сигнальних злочинів фокусується на процесах соціальної реакції, завдяки якій злочинна подія стає проблемою і тим самим наповнюється сенсом для широкої публіки. Сигнальні злочини, як правило, відбуваються на місцевому рівні, в результаті чого представники громадськості відчувають якісь відхилення, і це формує їх переконання і поведінку щодо злочинності. Але в цій ситуації ідеться виключно про ті інциденти, вплив яких залежить від масштабів поширення.

Сигнальні злочини різняться між собою за силою значущості сигналу для людини та поділяються на сильні та слабкі. При цьому сильні сигнали надходять від серйозних подій, про які добре відомо громадськості, тоді як слабкі сигнали можуть надходити від незначних порушень громадського порядку. Однак вплив багатьох подій, пов'язаних зі слабким сигналом, з плином часу може бути настільки ж руйнівним для почуття безпеки людей, як і у випадку із сильним сигналом. Більш того, різні люди і спільноти інтерпретуватимуть події по-різному, надаючи різні значення сигнальним злочинам і подіям на основі низки факторів (наприклад, життєвого досвіду, віку чи соціального класу). Прикладом такої ситуації може виступати те, що

¹ Innes Martin, Innes Helen. Signal crimes, social reactions, and the future of environmental criminology. *The Oxford Handbook of Environmental Criminology*. 2018. URL: <https://zhna2cinxnyv6xgxfzj3bltvn4-wwww-oxfordhandbooks-com.translate.google/view/10.1093/oxfordhb/9780190279707.001.0001/oxfordhb-9780190279707-e-11> (дата звернення: 22.02.2021).

жінки більш схильні надавати високе значення сигналам про сексуальне насильство, ніж чоловіки, які, у свою чергу, можуть узагалі не звертати власної уваги на такі сигнали.

Цей підхід було розроблено з метою подолання певного «розриву у заспокоєнні», а саме в певною мірою парадоксальній ситуації: «страх громадськості» перед злочинами у суспільстві не змінюється взагалі або змінюється, але з меншими темпами, ніж відбуваються зміни в загальному рівні злочинності в цьому суспільстві.

Необхідно наголосити на тому, що в питанні існування та діяльності сигнальних злочинів у суспільстві велику роль відіграють засоби масової інформації. Ідеться про те, що висвітлення в ЗМІ навіть невеликої кількості суттєвих злочинів (наприклад, пов'язаних з насильством) впливає на пошкваллення соціальної реакції на злочинність та соціальний контроль у цілому. При цьому не можна применшувати значення в питанні поширення інформації про сигнальні злочини інших напрямків комунікації членів тієї чи іншої спільноти (наприклад, поширення чуток або використання міжособистісних контактів у соціальних групах та мережах).

Досліджуючи місце засобів масової інформації (далі – ЗМІ) в концепції сигнальних злочинів, Мартін Іннес допускає те, що кримінальні події через те, як їх висвітлено в ЗМІ, можна розглядати як «сигнальні злочини». На цьому аспекті він наголошував у своїй науковій статті «*Crime as a Signal, Crime as a Memory*» (злочин як сигнал, злочин як спогад)¹. Інцидент, який створюється журналістами з використанням конкретних репрезентативних і риторичних прийомів, інтерпретується аудиторією як показник стану суспільства і соціального ладу. Отже, з погляду аудиторії, сигнальні злочини тлумачаться як «попереджувальні сигнали» про рівень та розподіл криміногенних ризиків у суспільстві та, як наслідок, у разі певного збігу обставин можуть призвести до більшої кількості таких негативних проявів або навпаки, – до поліпшення форм соціального контролю та протидії. Фактично, концепція сигнальних злочинів фокусується на процесах соціальної реакції, завдяки якій злочинна подія стає проблемою і тим самим наповнюється сенсом для широкої публіки. Сигнальні злочини, як правило, існують на місцевому рівні (і так часто відбувається в реальній дійсності), в результаті чого представники громадськості, що мешкають на цій території, відчують якісь відхилення, що, у свою чергу, і формує їхні погляди на злочинність і, як результат, їх майбутню поведінку. Хоча в цій ситуації необхідно враховувати виключно ті інциденти, вплив яких залежить від масштабів їх поширення.

Концепція сигнальних злочинів ґрунтується на тому, як люди інтерпретують, визначають і, отже, реалізують поведінку, яка певною мірою має відхилення від норми. З погляду аналізу прагматичних та символічних властивостей суспільних процесів і масово-інформаційного спілкування в суспільстві, існує певна близькість між концепцією сигнального злочину і

¹ Innes Martin. Crime as a Signal, Crime as a Memory. *Journal for Crime, Conflict and the Media*. 2004. № 1 (2). P. 15-22.

моральною панікою. В оригінальному формулюванні сутності процесів моральної паніки є розуміння того, що особисті проблеми людини поступово перетворюються на суспільні проблеми. Концепція моральної паніки робить наголос на тому, що панічні настрої серед населення останнім часом почастишали, і дедалі частіше вони накладаються один на одного, створюючи, при цьому враження цільного, але хвилеподібного відчуття кризи.

Але, як демонструє аналіз соціального середовища, краще припускати те, що насправді моральна паніка де-факто стала менш частою. Суспільство наразі перебуває в епосі, глибоко сформованій наявністю досить розпливчастого, але всепроникного почуття тривоги і страху, що, у свою чергу (і з цим необхідно погодитись), є передумовою паніки. Але водночас із цим необхідно наголосити на тому, що в деяких «соціальних просторах» паніка поступається більш частішим проявам, а саме – людським страхам та соціальним ризикам. Тобто йдеться про те, що паніка виникає і вщухає досить швидко, адже людина (суспільство) не може перебувати в такому стані постійно.

Згадаємо, як наше суспільство реагувало на деструктивні виклики. Для прикладу згадаємо ситуацію з так званими «групами смерті». Уперше сплеск соціальної тривоги в українському суспільстві відбувся в 2017 році. Тоді в багатьох ЗМІ хвилею промайнула інформація про суїцидальну поведінку підлітків, яка була зумовлена участю у квестових перегонах у різноманітних групах соціальних мереж. Свого часу ми також звертались у власних дослідженнях до цієї проблеми і наголошували на тому, що на сучасному етапі розвитку українського суспільства виникли та відповідним чином сформувались чинники криміналізації такого суспільно небезпечного явища, як діяльність у просторі Інтернету «груп смерті»¹. Але, на превеликий жаль, ця проблема не привернула до себе суттєвої уваги не лише законотворців, але і наукового середовища. Результат – певна кількість дитячих смертей за дуже стислий проміжок часу. Публікації в ЗМІ сприймалися суспільством як соціальні вибухи. У середовищі батьків і дорослих – паніка. Але минув певний час, і інформація про ті чи інші події або взагалі зникла зі шпальт ЗМІ, або почала сприйматись не так критично і трагічно суспільством та окремою людиною. Соціальне середовище почало сприймати повідомлення про такі події в ЗМІ як певне попередження (нагадування) про можливі ризики. І ось – нова хвиля. У дедалі популярнішій мережі Тік-Ток набувають поширення серед підлітків відеоролики із закликами до них вчинити різноманітні дії, які як наслідок можуть призвести до їхньої смерті. І знову суспільство поглинає моральна паніка.

Виникає питання, як до цього ставитись і як на це реагувати.

Моральна паніка через злочинність дедалі частіше стає швидше винятком, ніж правилом, у першу чергу через інституціоналізацію медіа-

¹ Фіалка М. І., Закоморний Я. О. До проблеми криміналізації діяльності «груп смерті» в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 5. С. 164–167. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/44.pdf (дата звернення: 22.02.2021).

культури «24-7», де розповіді про обурливі відхилення постійно презентуються для споживання і, отже, набувають статусу нормальної функції у повсякденному житті. Тобто йдеться про те, що сигнальні злочини та їх концепція мають більш суттєве значення для повсякденності, ніж концепція моральної паніки. Інакше кажучи, стосовно сучасної епохи питання полягає не лише в тому, як журналісти створюють паніку з приводу нових і наявних проблем злочинності, а скоріше як ці проблеми проникають в тіло соціуму, розчиняються в ньому, провокуючи суспільні побоювання з приводу управління масивом ризиків і загроз, які налаштовуються і спрямовуються через конкретні проблеми в певні моменти часу. Це певною мірою створює сутність концепції сигнальних злочинів.

Зрозуміло те, що сигнальні злочини є меншими за своєю соціальною напругою та з погляду можливих соціальних наслідків, які виникнуть після них, ніж моральна паніка, але вони в будь-якому разі є чимось більшим за «звичайний» злочин. Перспектива сигнальних злочинів дає нам специфічний «об'єктив», через який зароджуються суспільна невпевненість і тривога, в подальшому зосереджуючись та інтерпретуючись у злочинність. При цьому не треба забувати про те, що інформаційно-новинний дискурс вимагає абстрактних знань про соціальний світ і наділяє його формою і змістом, персоналізуючи і драматизуючи окремі події.

Інакше кажучи, поки концепція моральної паніки намагається пояснити переведення з «приватних проблем» у «суспільні проблеми», концепція сигнального злочину працює в протилежному напрямку. У світі криміногенний ризик розглядається як досить поширене уявлення про злочин як про сигнал, спрямований на те, щоб розпізнати, яка конкретна суспільна проблема набуває особистого значення на місцевому рівні. Ось як і чому окремі злочини за повідомленнями ЗМІ чинять особистий вплив та мають особливе значення для людей, переміщуючись у їх повсякденне життя. Розвиваючи такий підхід у межах концепції сигнальних злочинів, дослідники дуже часто використовують поняття «цінність сигналу», яке має свою особливу актуальність у сприйнятті ризику. Річ у тому, що причина, з якої люди не реагують раціонально на ті небезпеки, які, як показують спостереження, об'єктивно становлять найбільший ризик, полягає в тому, що деякі інциденти мають непропорційно високу «цінність сигналу», що породжує у людей особливу тривогу через них. Очевидна шкода і серйозність насильницьких злочинів, наприклад таких, як вбивство, особливо в результаті емоційних способів подання, за допомогою яких вони можуть висвітлюватися в телевізійних репортажах, означає, що вони є ефективним засобом, за допомогою якого люди можуть формулювати переконання і ставлення до злочинності в більш загальному плані.

Якщо узяти загальне формулювання концептуальної основи сигнальних злочинів, то існує низка прикладів, які можна проаналізувати, отже, у подальшому висвітлити соціальне значення, якого вони набули. Якщо повернутись до ситуації, яку ми раніше згадували, щодо «груп смерті», то деякі, як ми вже наголошували, мали прямий стосунок до моральної паніки, але для більшості це не мало абсолютно жодного стосунку. І всі ці

злочини спрацювали як сигнали ризику. Було виявлено, що багато батьків відчували, що вони тривалий час зазнавали змін у своїй поведінці й поведінці дітей як пряму відповідь на суїциди підлітків. Ці випадки набули широкого розголосу в ЗМІ та різко і недвозначно продемонстрували суспільству конкретний вимір ризику, який необхідно враховувати в повсякденному житті.

Зосередивши увагу на проблемі непропорційного висвітлення деяких кримінальних історій, дослідження повідомлень ЗМІ про злочинність не торкнулися питання про більш довгостроковий вплив, який ці історії чинять на культуру суспільства. Якщо відштовхуватись від того, що розповіді про злочини в ЗМІ розглядаються як приклади історій, які ми розповідаємо один одному, то нам варто подумати про те, як ці злочини сигналізують про те, що привертає значну увагу, поглинається більш широкою культурною площиною всесвіту символічних значень. У міру того як сигнальні злочини перестають бути сучасними історіями, деякі інциденти з особливим суспільним резонансом переходять у розряд колективних спогадів. Ці колективні спогади згодом використовуються для обрамлення подальших публічних дискурсів про злочинність. Концепція колективної пам'яті має довгу інтелектуальну історію, порівняно недавно відродившись у соціальних і гуманітарних науках. Попри те, що бувають різні епістемологічні перегини щодо різних теоретичних підходів до предмета соціальної пам'яті, головна ідея, яку поділяють дослідники колективної пам'яті, полягає в тому, що спогади про минуле є мінливими і соціально закріпленими, адже те, що закріплене в пам'яті, є м'яким і перебудовується відповідно до вимог сьогодення.

Щоб зрозуміти, які колективні спогади про конкретні події злочину формують більш широке суспільне розуміння злочинності, важливо проаналізувати узгоджені процеси побудови рівнів. Саме тут політика взаємодії між журналістським середовищем та правоохоронними органами та їх коаліція стають суттєво важливою. Ми бачимо, що, надаючи ЗМІ доступ до фотографій, організовуючи та проводячи прес-конференції та різноманітні реконструкції у формі журналістських розслідувань, правоохоронні органи переслідують власну мету: прозорість своєї діяльності та доступність суспільства до резонансних подій. Але є і інший бік цієї медалі: водночас із цим відбувається активне сприяння тому, щоб злочин як подія був публічно зафіксований у соціальній пам'яті суспільства. Припущення, що деякі сигнальні злочини перевтілюються в колективні спогади, є важливим, оскільки вони дають уявлення про те, як, крім ЗМІ, висвітлення кримінальних історій (зміст і характер цих оповідань резонують і перегукуються протягом більш тривалого періоду часу) формують і визначають способи, які надають можливість злочинності існувати як соціальній проблемі. Яскраво сигналізуючи про наявність ризиків для безпеки, деякі опосередковані кримінальні історії, які ми визнаємо сигнальними злочинами, стають ключовими з погляду колективного розуміння злочину і правопорядку.

Висновки. Підсумовуючи викладене вище, можна наголосити на

такому:

- концепція сигнальних злочинів є пов'язаною із сучасним поглядом на злочинність та суспільство в цілому;
- сигнальні злочини – це інциденти, які через їх інтерпретацію діють як попередження людям та суспільству про поширення ризику виникнення злочинів у соціальному просторі;
- концепція сигнальних злочинів є активно пов'язаною з існуванням та поширенням інформації про злочин у суспільстві;
- концепція сигнальних злочинів обґрунтовує існування ризиків у суспільстві, які за умови існування певних об'єктивних обставин можуть породжувати моральну паніку, яка виступає основою відповідної самостійної концепції;
- концепція сигнальних злочинів є прямо пов'язаною з концепцією колективної пам'яті, яка зберігає в суспільстві інформацію про сигнальні злочини та в майбутньому може виступати каталізатором виникнення та існування соціальних ризиків і страхів.

Стаття надійшла до редакції 04.03.2021

Михаил Игоревич ФИАЛКА,

кандидат юридических наук, доцент

(Харьковский национальный университет внутренних дел)

КОНЦЕПЦИЯ СИГНАЛЬНЫХ ПРЕСТУПЛЕНИЙ КАК СОВРЕМЕННАЯ ТЕОРИЯ КРИМИНОЛОГИЧЕСКОЙ НАУКИ

В статье раскрывается сущность концепции сигнальных преступлений. Подчеркиваются вклад в ее развитие Мартина Иннеса и его роль как основоположника данной криминологической теории. Формируется понятие сигнальных преступлений как инцидентов, которые в силу того, как они интерпретируются, действуют как предупреждение людям и обществу о распространении риска возникновения преступлений в социальном пространстве. Отмечается связь между концепцией сигнальных преступлений и другими современными концепциями криминологической науки: концепцией моральной паники и концепцией коллективной памяти. Акцентируется то, что концепция сигнальных преступлений обосновывает существование рисков в обществе, которые при условии существования определенных объективных обстоятельств могут породить моральную панику, которая выступает основой соответствующей самостоятельной концепции, одновременно с этим концепция сигнальных преступлений напрямую связана с концепцией коллективной памяти, которая хранит в обществе информацию о сигнальных преступлениях и в будущем может оказываться катализатором возникновения социальных рисков и страхов.

Ключевые слова: преступность, преступление, концепция, сигнальное преступление, инцидент, социальные риски, страхи, информация, паника, память.

Mykhailo I. FIALKA,

PhD in Law, associate professor

(Kharkiv National University of Internal Affairs)

CONCEPT OF SIGNAL CRIMES AS A MODERN THEORY OF CRIMINOLOGICAL SCIENCE

The author of the article reveals the essence of the concept of signal crimes. The emphasis is placed on the Martin Innes's contribution to its development and his role as the founder of this criminological theory. The concept of signal crimes as incidents is being formed, which due to the way of interpretation, act as a warning to people and society about the spread of the risk of crime in the social space. The emphasis is placed on the fact that the concept of signal crimes justifies the existence of risks in society, where certain objective circumstances exist, and can generate moral panic, which is the basis of the corresponding independent concept. At the same time the concept of signal crimes is directly related to the concept of collective memory, which stores information about signal crimes in society and in the future may act as a catalyst for the emergence of social risks and fears.

Key words: *crime, concept, signal crime, incident, social risks, fears, information, panic, memory.*